

2023-02-14

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KFKS 2023-00203

Kommunstyrelsen

Uppföljning av Nackas miljöprogram 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens miljöutskott föreslår kommunstyrelsen att fatta följande beslut.

1. Kommunstyrelsen noterar informationen.
2. Kommunstyrelsen överlämnar uppföljningen till samtliga nämnder. Nämnderna ska i mål och budgetarbetet redovisa vilka åtgärder de vidtar för att nå ambitionerna i miljöprogrammet.

Sammanfattning av ärendet

Nacka kommun antog 2016 ett lokalt miljöprogram med sex miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, Rent vatten, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Sammanfattningsvis visar många av indikatorerna positiva trender; bland annat har minskning skett inom mängd farligt avfall i soppåsen samt en ökning av antalet publika laddpunkter och laddbara elbilar geografiskt i kommunen. Även installerade solceller på kommunala tak har ökat och antal miljöcertifierande byggnader som certifierats av externa aktörer.

De indikatorer som visar negativa resultat är bland annat inköp av återbrukade möbler i kommunala verksamheter, tjänsteresor som görs med flyg samt vattenförekomster med god kemisk och ekologisk status. Det finns även vissa indikatorer som stannat av, nämligen klimatpåverkan från kommunens livsmedelsinköp samt invasiva arter av både jätteloka och jättebalsamin. Av miljöprogrammets 50 indikatorer bedöms främst miljömålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft Giftfri miljö ha störst andel indikatorer med positiv trend.

Detta ärende redovisar uppföljningen av de lokala miljömålen indikatorer som går att läsa i miljöprogrammet, se bilaga 1 samt på nacka.miljobarometern.se/. På miljöbarometern finns en sammanställning av alla indikatorers utveckling.

Ärendet

Nackas miljöprogram antogs 2016 och sträcker sig till 2030. Programmet är baserat på sex miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, Rent vatten, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv. Syftet med uppföljningen är att följa upp hur arbetet med att nå miljömålen fortlöper. Varje år följs målarbetet upp av kommunstyrelsen.

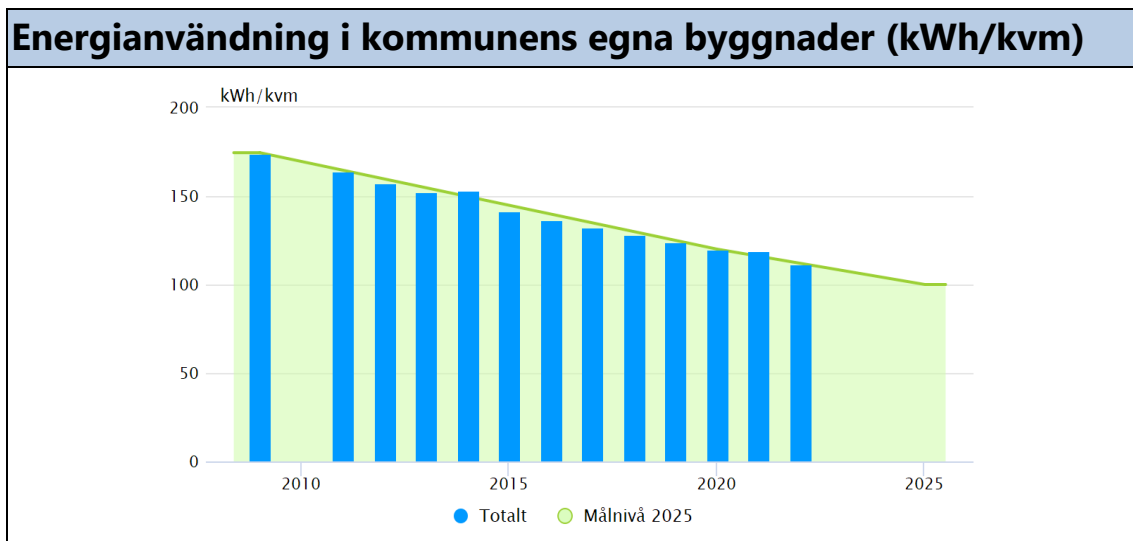
Utifrån uppföljningen kan även slutsatser dras kring hur effektiva och tydliga indikatorerna är för att mäta utvecklingen. Under våren sker ett proaktivt arbete med indikatorerna som därefter resulterar i en formell översyn i samband med höstens mål- och budgetarbete. Indikatorer revideras då vid behov. Samarbete mellan kommunens egna verksamheter, företag och invånare i Nacka är grunden till ett bra miljömålsarbete.

Sammanfattade kommentarer per miljömål

I miljöbarometern finns den fullständiga redovisningen av utvecklingen för samtliga indikatorer. Detta är en sammanställning av utvecklingen för de sex övergripande målen.

Begränsad klimatpåverkan

Målet är att Nacka ska bidra till att minska den globala klimatpåverkan genom att sänka sina direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser. De totala utsläppen av växthusgaser per person har minskat jämfört med 2019 års mätning, från 2 ton per person till 1,8 ton per person. Sedan 1990 har utsläppen av växthusgaser per person minskat med 51 procent vilket är bättre än den uppsatta målutvecklingen. Minskningen har främst skett inom energisektorn och därefter vägtrafiken. Även energianvändningen i kommunens byggnader har minskat under 2022, från 119 kWh/kvm till 112 kWh/kvm.

Datakälla: Nacka kommuns fastighetsenhet

I diagrammet ovan anges energianvändning i kommunens egna byggnader, detta inkluderar inte idrottsanläggningar.

Matavfall som skickats till biologisk behandling har ökat i kommunen mellan 2015 och 2021 till 35 procent. Under 2022 har även antalet laddbara fordon i Nacka som geografiskt område, ökat från cirka 8 700 fordon år 2021 till ca 11 500 fordon år 2022.

Under 2022 minskade dock inköp av återbrukade möbler i kommunens verksamheter. En ökning skedde också av klimatpåverkan från anställdas tjänsteresor som sker med flyg.

Hälften av indikatorerna inom miljömålet visar på en positiv trend. Utmaningarna är störst inom klimatpåverkan från kommunens livsmedelsinköp, inköp av återbrukade möbler och utsläpp av växthusgaser från vägtrafik.

Frisk luft

Målet är att luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Halten av partiklar och andra luftföroreningar är fortfarande på låga nivåer utifrån de senaste beräkningarna som gjorts för skolor och förskolor i Nacka. För samtliga Nackas skolor och förskolor uppfylls miljökvalitetsmålen förutom vid ett enstaka fall där partiklarna låg lite högt på delar av skolgården. Detta varierar dock från år till år då partiklarna i luften är mycket beroende på väder med mera.

Under 2022 har totalt sett fler cykelpassager uppmätts vid kommunens mätpunkter än år 2021. Det har skett en ökning med 7 procent från år 2021 på Sicklavägen. Därmed närmar sig år 2022 de totala cykelpassager från år 2019, det vill säga året innan pandemin. Det är en positiv trend.

Majoriteten av indikatorerna visar på en något oförändrad utveckling jämfört med tidigare år. En indikator har en negativ trend, nämligen påstigande i kollektivtrafiken vilket kan ha att göra med pandemin, då indikatorn inte kunnat uppdaterats med senaste års värden från SL.

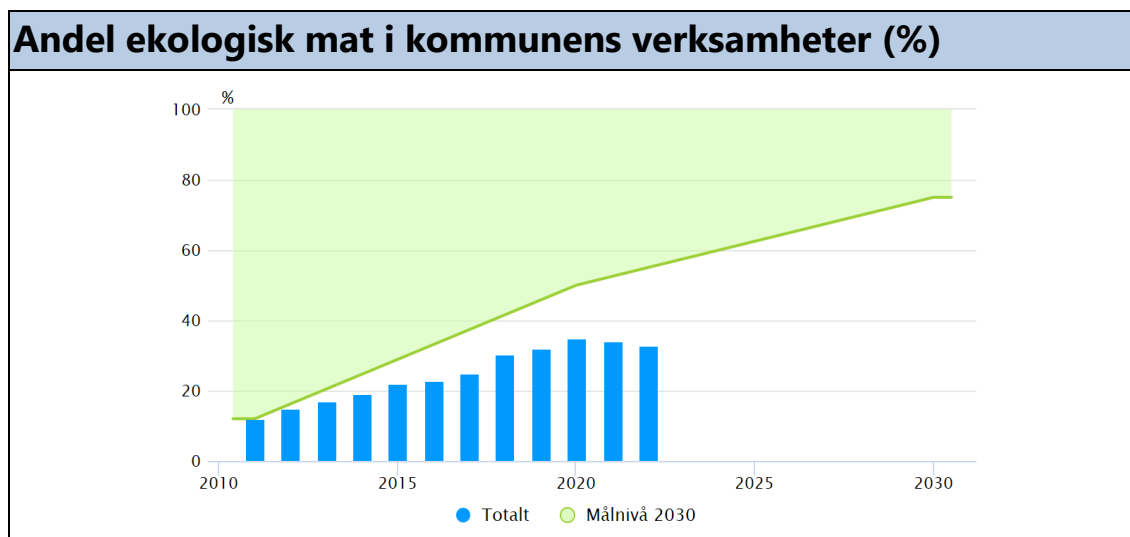
Giftfri miljö

Målet är att Nacka ska vara så giftfritt att inte människor eller miljö påverkas negativt. Att vi ska ha minskade gifter i barns vardag samt att inga skadliga utsläpp ska ske från förorenade områden. Utvecklingen mäts bland annat genom mängden farligt avfall i soppåsen (g/hushåll och vecka). Utifrån genomförda plockanalyser har mängden minskat kraftigt, från 2021 års 24g till 5,7g 2022. Plockanalys är en relativt osäker datakälla eftersom analysen grundar sig på få hushåll. Minskningen kan bero på kommunikationskampanjer genomförda av Nacka vatten och avfall.

En enkät skickas årligen ut till förskolorna inom kommunen och består av flera punkter inom området giftfri förskola, vilket är en indikator i miljöprogrammet. Enkäten innehåller en checklista med frågor om exempelvis förskolorna byter ut produkter innehållande skadliga ämnen. Resultatet visar att 93,27 % av andelen punkter på checklistan uppfylls 2022 vilket är en minskning med ca 2 % jämfört med föregående år. Över tid ses en positiv trend på andelen punkter i checklistan som uppfylls av kommunens förskolor och målet är att samtliga förskolor ska uppfylla alla punkter i checklistan till år 2025.

Flera av indikatorerna visar på en positiv trend över tid, så som mängd farligt avfall i soppsåsen samt checklistan för giftfri förskola. Dock återstår utmaningar inom indikatorerna som berör ekologisk mat och miljömärkta varor. Detta kan ha att göra med globala problem så som råvarubrist till följd av Covid19 pandemin, kriget i Ukraina samt extrema väder så som översvämning och torka som kan ha påverkat utfallet.

Datakälla: Nacka kommuns inköpsenhet via programmet Hantera Livs

Diagrammet visar andelen ekologisk mat som serveras i kommunens verksamheter. Andelen beräknas utifrån den sammanlagda kostnaden för livsmedel.

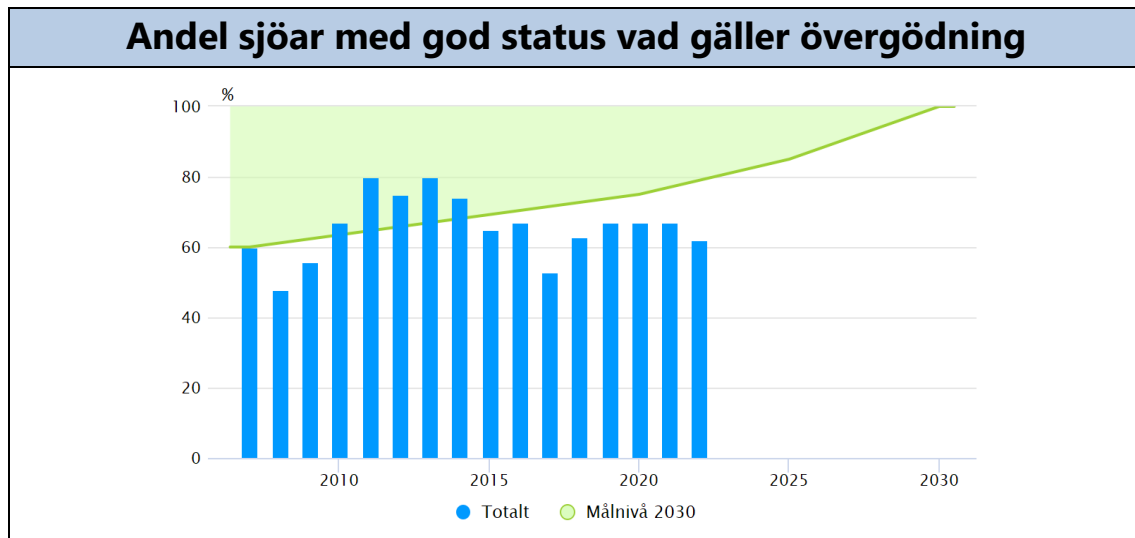
Rent vatten

I Nacka är målet att sjöar och vattendrags biologiska och ekologiska värden ska bevaras. Kust och farvatten i Nacka ska ha goda förutsättningar för rik biologiska mångfald och ha god tillgänglighet för rekreation. Under 2022 har växtbäddar för rening av dagvatten anlagts längs Vikdalsvägen och Värmdövägen vid Nacka Forum och längs Sickla industrigata. Växtbäddarna renar dagvattnet och mindre mängder föroreningar släpps ut i Järlasjön och Sicklasjön.

Under 2022 var 94 % av Nackas badvattenprover utan anmärkning. Antalet enskilda avlopp i kommunen har minskat under 2022, till 1 746 st. Under året skickades en enkät ut till båtklubbar för att få svar på hur många båtägare som inte använder giftiga båtbottnfärger. Årets resultat är ganska likt föregående års som då låg på 56,5%. Under 2022 angav 57,5 % av de svarande att de inte använt giftiga båtbottnfärger.

Andel sjöar med god status vad gäller övergödning har minskat. Resultatet för 2022 är lägre än för 2021, det betyder dock inte att sjöarna generellt blivit sämre. Istället beror det på att tidigare klassning av sjöarnas näringstillstånd inte gick att återskapa på samma sätt som klassningarna genomförts tidigare år. Klassningen av sjöarnas näringstillstånd, om de är övergödda eller inte, utgår från medelvärde av totalhalten fosfor under tre år i

rad. Insatser, så som fällning av en sjö är något som oftast visar resultat några år efter insatsen är genomförd.

Datakälla: VISS och enheten för utemiljö Nacka kommun

Diagrammet visar andelen sjöar med god status vad gäller övergödning. God status avser i denna indikator totalfosforhalt. För vattenförekomster gäller ”god status” enligt VISS, för övriga sjöar gäller Naturvårdsverkets klassning måttliga eller låga halter. Fosforprover tas årligen.

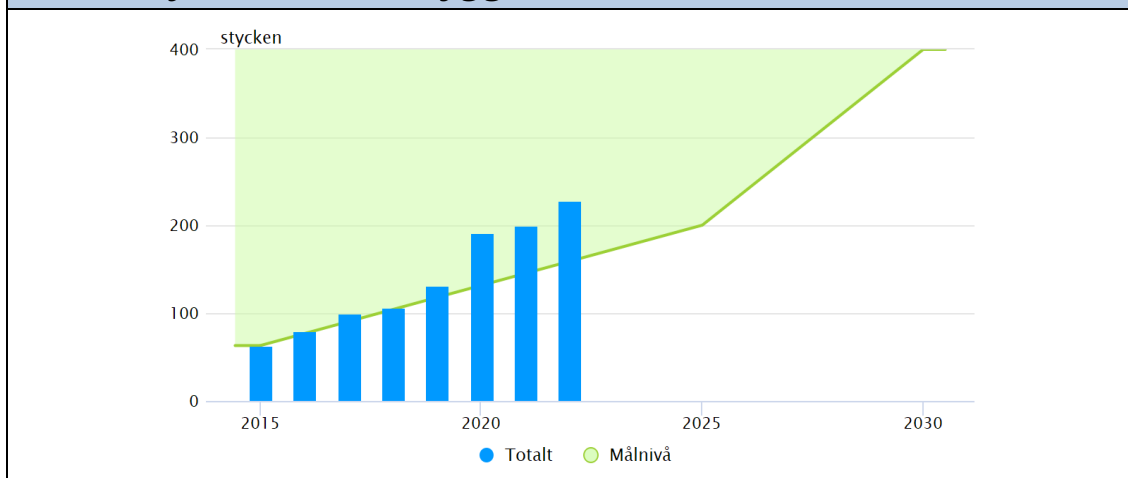
God bebyggd miljö

Den bebyggda miljön i Nacka ska bidra till en god livsmiljö där resurser nyttjas på ett hållbart sätt. Det ska vara nära till naturen och människors hälsa ska stå i fokus. Nackas sårbarhet inför effekterna av klimatförändringarna ska minska.

Nacka kommuns Program för klimatanpassning antogs av kommunfullmäktige i maj 2022 och är det första i sitt slag för Nacka kommun. Syftet med programmet är att bidra till att minska konsekvenserna av ett förändrat klimat i Nacka, samt utveckla Nacka kommuns proaktiva och systematiska klimatanpassningsarbete. Åtgärderna i programmet ska bidra till målet att effekterna av klimatförändringarna ska minska men något resultat är ännu för tidigt att redovisa.

Antal miljöcertifierade byggnader som certifierats av externa aktörer har ökat i Nacka. Under 2022 uppmättes 228 byggnader vara certifierande. Under 2022 har en ökning skett för andel årliga mark- och exploateringsavtal som tillämpat grönytefaktor, Solcellsanläggningarna som finns på kommunala fastigheter har också ökat under året och detsamma gäller för antalet publika laddpunkter för elbilar.

Antal miljöcertifierade byggnader i Nacka kommun

Datakälla: Svanen, Swedish Green Building Council, LEED och BREEAM

Diagrammet visar antal byggnader i Nacka kommun som är miljöcertifierade med Miljöbyggnad, Svanen eller BREEAM. Det innebär att varje småhus räknas som en byggnad medan för bostadsrätter kan en byggnad innehålla flertal bostadsrätter.

Under miljömålet God bebyggd miljö är det flertal indikatorer utan satta målnivåer. Trenden för de indikatorer som fått uppdaterade utfall visar främst på en positiv utveckling. Indikatorerna avseende närhet till grönområde samt gångavstånd till friluftsområde kommer uppdateras under våren 2023 i miljöbarometern eftersom data om befolkningsstatistik har dröjt.

Ett rikt växt- och djurliv

Målet är att Nacka ska ha ett attraktivt och varierat landskap med en bevarad mångfald av djur och växter. Antalet skötselåtgärder och restaureringar har ökat under 2022. Under 2022 antogs flera indikatorer under miljömålet som ännu inte fått något utfall, bland annat ny indikator för indikatorarter samt utvärdering av genomförda åtgärder för biologisk mångfald. En metodik och arbetsmetod kommer behöva tas fram för att dessa ska kunna gå att mäta. Detsamma gäller för indikatorn som avser att mäta kommunyta med naturmark. Under året har bekämpning skett av invasiva växter. På den kommunala marken fanns det under året 35 bestånd av jättelokor och 3 bestånd av jättebalsamin.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser bedöms uppstå då ärendet endast är en uppföljning av 2022 års miljöarbete.

Det är respektive nämnd som ansvarar för att ta fram åtgärder kopplade till miljöprogrammet. Ekonomiska konsekvenser är därför beroende av vilka val av åtgärder som respektive nämnd kommer att föreslå i nämndernas mål- och budgetprocess.

Konsekvenser för barn

Allt miljöarbete leder till minskad negativ påverkan på barn och bättre förutsättningar för deras framtid och är således positivt för barnen.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1. Miljöprogram 2016–2030

Charlotte Persson
t.f Miljöchef
Miljöenheten

Anastasja Stengred
Miljösamordnare/-strateg
Miljöenheten

Oskar Niemi
Miljösamordnare
Miljöenheten